

TRAVAUX DU CERCLE LINGUISTIQUE DE PRAGUE

Publikační řada pro svět s pracovními jazyky francouzským, německým a anglickým. Symbolické forum PLK.

- TCLP 1. *Mélanges linguistiques dédiés au Premier congrès des philologues slaves*. 1929
TCLP 2. Roman Jakobson: *Remarques sur l'évolution phonologique du russe comparée à celle des autres langues slaves*. 1929
TCLP 3. Bohumil Trnka: *On the syntax of the English verb from Caxton to Dryden*. 1930
TCLP 4. *Réunion phonologique internationale tenue à Prague (18–21/XII 1930)*. 1931
TCLP 5₂. *Description phonologique du russe moderne*. II. Nikolaj Sergeevič Trubeckoj (Trubetzkoy): “Das morphonologische System der russischen Sprache”. 1934
TCLP 6. *Études dédiées au Quatrième congrès de linguistes*. 1936
TCLP 7. Nikolaj Sergeevič Trubeckoj (Trubetzkoy): *Grundzüge der Phonologie*. 1939
TCLP 8. *Études phonologiques dédiées à la mémoire de M.le Prince N.S.Trubetzkoy*. 1939

TCLP 1

Mélanges linguistiques dédiés au Premier congrès des philologues slaves, 245 pages. 1929.

AVANT-PROPOS. „Les thèses présentées ci-après, œuvre collective du Cercle linguistique de Prague, ont été rédigées à titre de contribution aux débats du 1er Congrès des philologues slaves en octobre 1929 à Prague.¹ Ce sont des problèmes d'actualité aussi bien pour la linguistique générale que pour la slavistique. Les deux premiers fascicules des Travaux du Cercle fournissent l'illustration concrète de la plupart de ces thèses dans les études où divers membres du Cercle ont rendu compte des résultats de leurs recherches.² Le Cercle exprime toute sa reconnaissance au Ministère de l'Instruction Publique de la République Tchécoslovaque, ainsi qu'à l'Institut Français de Prague, qui ont rendu possible ses publications.“

THÈSES. 1. Problèmes de méthode découlant de la conception de la langue comme système et importance de ladite conception pour les langues slaves; 2. Tâches à aborder par l'étude d'un système linguistique, du système slave en particulier; 3. Problèmes des recherches sur les langues de diverses fonctions; 4. Les problèmes actuels du slave d'église; 5. Problèmes d'une transcription phonétique et phonologique dans les langues slaves; 6. Principes de la géographie linguistique, leur application et leur rapport à la géographie ethnographique en territoire slave; 7. Problèmes slaves relatifs à un atlas linguistique, surtout lexical; 8. Problèmes de méthode de la lexicographie slave; 9. Importance de la linguistique fonctionnelle pour la culture et la critique des langues slaves.

ÉTUDES. B.Trnka: “Méthode de comparaison analytique et grammaire comparée historique”, N.S.Trubetzkoy: “Zur allgemeinen Theorie der phonologischen Vokalsysteme”, V.Mathesius: “La structure phonologique du lexique du tchèque moderne”, N.S.Trubetzkoy: “Sur la «morphologie»”, S.Karcevskij: “Du dualisme asymétrique du signe linguistique”, F.Slotty: “Wortart und Wortsinn”, B.Havránek: “Influence de la fonction de la langue littéraire sur la structure phonologique et grammaticale du tchèque littéraire”, J.Mukařovský: “Rapport de la ligne phonique avec l'ordre des mots dans les vers tchèques”, N.N.Durnovo: “Sur le problème du vieux-slave”, P.N. Savickij: “Les problèmes de la géographie linguistique du point de vue du géographe”, L.Brun: “Contribution à l'étude de la traduction. D'une différence fondamentale entre le slave (le tchèque) et le français: l'imparfait”, M.Weingart: “Étude du langage parlé suivi du point de vue musicale avec considération particulière du tchèque”.

COMPTE-RENDU de l'activité du Cercle linguistique de Prague de l'automne 1926 aux vacances de 1929.

TCLP 2

Roman Jakobson: *Remarques sur l'évolution phonologique du russe comparée à celle des autres langues slaves*, 120 pages. 1929.

Vyšlo současně s TCLP 1 a se stejnou institucionální podporou, cf. supra.

¹ Přetištěny jsou pouze these zasláné do sjezdové sekce II (lingvistické). Kroužek kolektivně přispěl i do sekce III (didaktické), kam individuální návrh podal ještě M.Weingart, a jeho členové, či příznivci (J.Mukařovský, O.Fischer, G.Gesemann) svým jménem navrhli individuální these též do sekce I (literární); všechny jsou otištěny ve sjezdových PROPOSITIONS.

² TCLC 1–2 přitom nejsou jedinou programovou prezentací PLK na slovanském filologickém sjezdu. Bohuslav Havránek v doslovu své práce *Genera verbi ve slovanských jazycích* (I 1928, II 1937: 197) píše: „R.1929 – k I.sjezdu slovanských filologů v Praze – vyšlo francouzské résumé obou částí jako zvláštní otisk (str. XXVII) a bylo rozesláno odborníkům (srov. BSL 30, fasc.3, 1930, str. 192 a j.).

TCLP 3

Bohumil Trnka: *On the Syntax of the English Verb from Caxton to Dryden*, 98 pages. 1930. Vydání nezmiňuje žádnou institucionální podporu.

TCLP 4

Réunion phonologique internationale tenue à Prague (18–21/XII 1930), 326 pages. 1931.

Publié avec l'appui du Ministère de l'Instruction Publique de la République Tchécoslovaque.

COMMUNICATIONS. D.Čyževskýj (Freiburg i.B.): "Phonologie und Psychologie", K.Bühler (Wien): "Phonetik und Phonologie", H.Ułaszyn (Poznań): "Laut, Phonema, Morphonema", W.Doroszewski (Warszawa): "Autour du «phonème»", D.Jones (London): "On phonemes", E.Polivanov (Samarqand): "La perception des sons d'une langue étrangère", N.S.Trubeckoj: "Die phonologischen Systeme", A.W.de Groot (Amsterdam): "Phonologie und Phonetik als Funktionswissenschaften", V.Mathesius (Praha): "Zum Problem der Belastungs- und Kombinationsfähigkeit der Phoneme", B.Trnka (Praha): "Bemerkungen zur Homonymie", A.Sommerfelt (Oslo): "Sur l'importance générale de la syllabe", N.S.Trubeckoj (Wien): "Gedanken über Morphonologie", R.Jakobson (Praha): "Die Betonung und ihre Rolle in der Wort- und Syntagmaphonologie", A.Belić (Beograd): "L'accent de la phrase et l'accent du mot", S.Karcevskij (Genève): "Sur la phonologie de la phrase", N.S.Trubeckoj (Wien): "Phonologie und Sprachgeographie", R.Jakobson (Praha): "Über die phonologischen Sprachbünde", H.Becker (Leipzig): "Dialektlaute als schriftsprachliche Phoneme", R.Jakobson: "Prinzipien der historischen Phonologie", B.Havránek (Brno): "Zur Adaptation der phonologischen Systeme in den Schriftsprachen", J.Mukařovský (Praha): "La phonologie et la poétique".

PROCÈS-VERBAUX DES SÉANCES du 18 au 21 décembre 1930 (avec la liste des membres de la réunion).³ SUPPLÉMENTS. I Projet de terminologie phonologique standardisée, II Principes de transcription phonologique.⁴

*TCLP 5₁

Description phonologique du russe moderne. I. Roman Jakobson: "Phonologie générale du mot". Neyyšlo, autor nenapsal. Na zadní stránce TCLP 5, a 6 oznámeno *sous presse*, TCLP 8 tamtéž poznamenávají *en préparation*. Zpráva o činnosti PLK 1926–1936 praví «nyní se připravuje».

TCLP 5₂

Description phonologique du russe moderne. II. Nikolaj Sergeevič Trubeckoj (Trubetzkoy): "Das morphonologische System der russischen Sprache", 94 Seiten. 1934.

Publié avec l'appui du Ministère de l'Instruction Publique de la République Tchécoslovaque.

VORREDE. „Der vorliegende zweite Teil der Beschreibung der russischen Phonologie enthält den Abriß einer Monographie der modernen russischen Umgangssprache. Zweimal schon habe ich Gelegenheit gehabt, in den *Travaux du Cercle linguistique de Prague* meine Ansichten über das Wesen und die Aufgaben der Morphonologie auszusprechen (vgl. *Travaux* 1, 25–88; 4, 160–163) und außer diesen rei programatischen Aufsätzen habe ich bereits in meinen „Polabischen Studien“ (*Sitzungsberichte der Akademie der Wissenschaften in Wien, Philosoph.-hist. Klasse*, Band 211, 4, S.138–167) versucht, das morphonologische System einer slavischen Sprache, namentlich des Polabischen, darzustellen. Dies war auch der Grund, weshalb die Abfassung des vorliegenden Teils unseres kollektiven Werkes gerade mir anvertraut wurde. ...“⁵

³ Kromě autorů příspěvků uvedených výše se konference zúčastnili: A.Artymovyč (Praha), P.Bogatyrev (Münster i.W.) J.van Ginneken SJ (Nijmegen), O.Hujer (Praha), L.Kopeckij (Praha), V.Machek (Praha), K.Nitsch (Kraków), F.Oberpfalcer (Praha), St.Romanski (Sofija), G.Ružičič (Praha), J.Rypka (Praha), V.Simovyč (Praha), St.Szober (Warszawa), J.Vachek (Praha), M.Weingart (Praha).

⁴ V.Mathesius v úvodní řeči pražské fonologické konference výslovně říká, že celá akce je míněna jako příprava na 2. Mezinárodní sjezd lingvistů, svolaný na konec srpna 1931 do Ženevy. Svazek 4, jenž z pražské konference vzešel, rozeslal Kroužek účastníkům ženevského sjezdu předem a na sjezdu samém pak byl přijat návrh, podaný právě Kroužkem, aby byla ustanovena mezinárodní pracovní skupina pro fonologii.

⁵ Toto je první odstavec Trubeckého předmluvy, datované: Wien, Oktober 1933. Ve druhém odstavci autor uvádí, že se při práci musí téměř výlučně opírat o své vlastní jazykové povědomí (Sprachgefühl), což koriguje dotazováním u vzdělaných Rusů své generace, nakolik je v cizině potkává, a ve třetím děkuje

*TCLP 5₃

Description phonologique de russe moderne. III. Roman Jakobson: "Phonologie syntactique. Phonologie et écriture. Phonologie du vers".

Nevyšlo, autor nenapsal. Na zadní stránce TCLP 5, a 6 oznámeno *en préparation*, TCLP 8 už vůbec nezmiňují, stejně jako nic nezmiňuje Zpráva o činnosti PLK 1926–1936.

TCLP 6

Études dédiées au Quatrième congrès de linguistes, IV + 294 pages. 1936.

Vydání nezmiňuje žádnou institucionální podporu.

K.Bühler (Wien): "Das Strukturmodell der Sprache", H.Becker (Leipzig): "Die letzte Hand am Sprachgebäude", J.M.Kořínek (Praha): "Einige Betrachtungen über Sprache und Sprechen", N.S.Trubeckoj (Wien): "Die Aufhebung der phonologischen Gegensätze", A.Martinet (Reims): "Neutralisation et archi-phonème", B.Trnka (Praha): "General laws of phonemic combinations", V.Brøndal (København): "La structure des systèmes vocaliques", E.Polivanov (Samarqand): "Zur Frage der Betonungsfunktionen", L.Novák (Turčiansky Sv.Martin): "L'harmonie vocalique et les alternances consonantiques dans les langues ouralo-altaïques, surtout finno-ougriennes", V.Mathesius (Praha): "On some problems of the systematic analysis of grammar", S.Karcevskij (Genève): "Sur la nature de l'adverbe", E.Seidel (České Budějovice): "Zu den Funktionen des Verbalaspekts", Vl.Skalička (Praha): "La fonction de l'ordre des éléments linguistiques", F.Sloty (Prag): "Zur Theorie des Nebensatzes", E.Utitz (Praha): "Kultur und Sprache", Zd.Vančura (Praha): "The study of the language of commerce", M.Regula (Brno): "Über die Einwirkung des Affekts auf die Laut- und Sinnform gewisser Wörter im Romanischen", R.Wellek (Praha): "The theory of literary history", J.Rypka (Praha): "La métrique du *mutaquárib* épique persan", O.Fischer (Praha): "Le symbole des mères dans le *Faust* de Goethe", P.Bogatyrev (Praha): "La chanson populaire du point de vue fonctionnel", J.Vachek (Praha): "Phonemes and phonological units". R.Jakobson (Brno): "Beitrag zur allgemeinen Kasuslehre", P.Trost (Brno): "Bemerkungen zum Sprachtabu".⁶

TCLP 7

Nikolaj Sergeevič Trubeckoj (Trubetzkoy): *Grundzüge der Phonologie*, 272 Seiten. 1939.

Publié avec l'appui du Cercle linguistique de Copenhague et du Ministère de l'Instruction Publique de la République Tchéco-Slovaque.

VORWORT. „Das vorliegende Buch, an dem N.S.Trubetzkoy (16.IV 1890 – 25.VI 1938) bis zu den letzten Wochen seines Lebens unermüdlich gearbeitet hat, ist nicht zum Abschluß gekommen. Nach Schätzung des verewigten Verfassers hätten noch ungefähr 20 Druckseiten folgen sollen. Deren vermutlicher Inhalt wäre ein Kapitel über die Grenzsignale der Sätze und ein Schlußabschnitt gewesen. Der Text des Buches hat nicht eine endgültige Redaktion erfahren, im besonderen beabsichtigte der Autor, den Umfang der bibliographischen Fußnoten zu erweitern, einzelne Kapitel zu revidieren, zu ergänzen und genauer zu fassen, und schließlich dem Werk ein Vorwort mit einer Widmung an R.Jakobson vorzuschicken. Im Laufe der vorbereitenden Arbeit hat der Forscher etwa 200 phonologische Systeme durchgearbeitet und er beabsichtigte, einen Teil dieses gesammelten Materials zur Veranschaulichung der Thesen seines Hauptwerkes zu verwenden, und zwar in Form einer Reihe von Exkursen unter dem gemeinsamen Titel «Aus meiner phonologischen Kartothek». Diese Studien hat N.S.Trubetzkoy zwar zu Ende gedacht, aber nur der Anfang der ersten davon, nämlich über das phonologische System der dunganischen Sprache, wurde vom Totenbett aus diktiert und für den 8. Band der *Travaux du Cercle linguistique de Prague* niedergeschrieben. Im weiteren gedachte der Verfasser, an einen zweiten Band der «Grundzüge der Phonologie» heranzutreten, der die Hauptfragen der historischen Phonologie, der phonologischen Geographie, der Morphonologie sowie der Schrift in ihrer Beziehung zum phonologischen Bau der Sprache hätte behandeln sollen. Ursprünglich war beabsichtigt gewesen, für die phonologische Transkription ein einheitliches Zeichensystem auszuarbeiten und im Buche zu verwenden. Doch kam dieser Plan nicht zur Verwirklichung und es wurden meistens diejenigen Phonemzeichen beibehalten, die bei der Beschreibung der bestimmten Sprachgruppen üblich sind.“

TCLP 8

Études phonologiques dédiées à la mémoire de M. le Prince N.S. Trubetzkoy, 348 pages. 1939.

Publié avec l'appui de l'Institutet for sammenlignende Kulturforskning et du Ministère de l'Instruction Publique à Prague.

za cenné poznámky a rady Romanu Jakobsonovi, s nímž je v neustálém kontaktu.

⁶ „Les trois dernières études sont parvenues trop tard pour pouvoir prendre des places correspondant à leurs thèmes dans la division générale du présent volume.“ [TCLP 6: III; Table des matières]

AVANT-PROPOS. „Le présent volume est dédié à la mémoire du prince N.S.Trubetzkoy. Il contient, en dehors des articles de ses amis et de la bibliographie du regretté savant, ses deux études, qui se trouvent en tête du volume; l'une d'elles, intitulée *Aus meiner phonologischen Kartothek* et préparée pendant les derniers jours de l'auteur, est restée inachevée. Elle voulait prouver que la langue doungane, qui se trouve dans la périphérie du monde linguistique touranien, a développé, comme certaines langues caucasiennes, la corrélation du mouillure et celle de labialisation. Les éditeurs ont voulu, originairement, publier aussi un article appréciant l'importance des études de Trubetzkoy pour la phonologie. Mais les causes d'ordre technique n'ont pas, hélas, permis de réaliser ce projet; il faut espérer pourtant qu'il sera possible de le faire dans un des volumes suivants.⁷ Les mêmes raisons ont fait écarter du présent volume certains autres études.⁸ Les éditeurs ont l'agréable devoir d'exprimer leurs plus vifs remerciements au Ministère de l'Instruction Publique de Prague, à l'Institutet for sammenlignende Kulturforskning d'Oslo et au Cercle linguistique de Copenhague pour tout leur appui qui a rendu possible la publication du présent volume des Travaux ainsi que celui qui le précède.

N.S.TRUBETZKOY: “Wie soll das Lautsystem einer künstlichen internationalen Hilfssprache beschaffen sein?”, “Aus meiner phonologischen Kartothek”.

PROBLÈMES PHONOLOGIQUES GÉNÉRAUX. E.Benveniste (Paris): “Répartition des consonnes et phonologie du mot”, M.Cohen (Paris): “Catégories de mots et phonologie”, M.Durand (Paris): “Essais sur la nature de la notion de durée vocalique”, L.Hjelmslev (København): “Notes sur les oppositions supprimables”, J.M.Kořínek (Bratislava): “Laut und Wortbedeutung”, L.Novák (Bratislava): “Projet d'une nouvelle définition du phonème”, H.J.Pos (Amsterdam): “Perspectives du structuralisme”, V.Škalička (Praha): “Bemerkungen über die Entstehung der Phonologie”, L.Tesnière (Montpellier): “Phonologie et mélange de langues”, J.Vachek (Praha): “Zum Problem der geschriebenen Sprache”.

PROBLÈMES DE LA PHONOLOGIE SYNCHRONIQUE. L.Bloomfield: “Menomini morphonemics”, O.Boch: “Numerusunterschied durch Intonationsunterschied im Ostnordnordischen”, G.Deeters (Bonn): “Phonologische Bemerkungen zum baltischen Deutsch”, M.Dłuska (Lwów): “Die tonischen Verse im Polnischen”, A.W.de Groot (Amsterdam): “L'accent en allemand et en néerlandais”, A.V.Isačenko (Ljubljana): “Zur phonologischen Deutung der Akzentverschiebungen in den slavischen Sprachen”, T. Navarro Tamás (Madrid/Barcelona): “Dédoublément de phonèmes dans le dialecte andalou”, G.Porru (Firenze): “Anmerkungen über die Phonologie des Italienischen”, A.Sommerfelt (Oslo): “Le système phonologique d'une langue australienne”, M. Swadesh: “A condensed account of Mandarin phonetics”, G.L.Trager (New Haven, Conn.): “The phonemes of Castilian Spanish”.

PROBLÈMES DE LA PHONOLOGIE DIACHRONIQUE. Th.Baader (Nijmegen): “Der Charakter des »uralgermanischen« Konsonantensystems”, J.van Ginneken (Nijmegen): “Ein neuer Versuch zur Typologie der älteren Sprachstrukturen”, G.Gougenheim (Strasbourg): “Réflexions sur la phonologie historique du français”, A.G.Hadricourt (Paris): “Quelques principes de phonologie historique”, A.Martinet (Paris): “Rôle de la corrélation dans la phonologie diachronique”, H.Pedersen (København): “Zur Theorie der altgriechischen Palatalisierung”, B.Trnka (Praha): “Phonological remarks concerning the Scandinavian runic writing”, N.van Wijk: “L'étude diachronique des phénomènes phonologiques et extra-phonologiques”, P.Trost (Brno): “Bemerkungen zum deutschen Vokalsystem”, B.Havránek (Brno): “Ein phonologischer Beitrag zur Entwicklung der slavischen Palatalreihen”.

APPENDICE. Bibliographie des travaux de N.S.Trubetzkoy (par B.Havránek). Zum unbeeendeten Artikel Trubetzkoy's “Aus meiner phonologischen Kartothek”.

⁷ Zhodnocení Trubeckého díla nemohl napsat nikdo jiný než Roman Jakobson, který musel uprchnout ze země a jehož jméno, zcela klíčové, je ve svazku přítomno právě jen zarputilým mlčením. Jakobson otiskl rozsáhlý nekrolog na Trubeckého v Kodani v *Acta linguistica* 1, 1 (1939), 64–76. Jakobsonův návrat byl vnímán jako symbol pomnutí zlých časů, cf. *Romanu Jakobsonovi. Pozdrav a díkůvzdání*.

⁸ Nejspíš jde o německé členy PLK, kteří od roku 1933 žili v Praze v exilu a kteří v zimě 1938/1939 museli prchat dál. Jedním takovým byl Eugen Seidl, jenž pražskou fonologii propagoval ve svém novém exilu v Bukurešti, cf. *Das Wesen der Phonologie*, Kodaň – Bukurešť 1943.

⁹ Republika Česko-Slovenská, výslovně uváděná na titulním listu TCLP 7, zanikla 14.III 1939. TCLP 8 už vyšly za Protektorátu Čechy a Morava, kterýžto politický útvar – jistě záměrně – jmenován není. Symetrii dodává koordinace Praha – Oslo – Kodaň. Bylo by krásné dozvědět se víc o pomoci Kodaňského kruhu, vděčně připomínaného ve svazcích 7 i 8. Nevím, kdy přesně svazek 8 vyšel, z jeho obsahového bohatství, které předpokládá rozsáhlou mezinárodní přípravu, a tedy i rozsáhlé mezinárodní styky, je jasné, že vše bylo připraveno ještě před formálním vypuknutím války 1.IX 1939. Uvážíme-li, že Kroužek své Travaux strategicky časoval k různým mezinárodním událostem (1, 2 — Praha 1929, 4 — Ženeva 1931, 6 — Kodaň 1936), nutno předpokládat, že svazek 8 byl zamýšlen pro lingvistický sjezd svolaný na přelom srpna a září 1939 do Bruselu, leč právě kvůli válce odvolaný.

*TCLP 9

Nikolaj Sergeevič Trubeckoj (Trubetzkoy): *Altkirchenslavische Grammatik*.

Nakonec vyšla mimo řadu TCLP, pro niž byla původně určena. Vydala Österreichische Akademie der Wissenschaften (Philosophisch-historische Klasse, Sitzungsberichte, 228. Band, 4. Abhandlung).

„Trubetzkoy selbst hatte diese Arbeit für eine vom Cercle linguistique de Prague begonnene Serie [...] bestimmt [...], Trubetzkoy's Witwe übergab daher das nachgelassene, in deutscher Sprache verfaßte Manuskript der genannten Gesellschaft zum Druck. Als aber im Winter 1939/1940 der Satz im Umbruch fertig war, konnte aus kriegsbedingten Gründen dem Verlag das Papier nicht zugewiesen werden; das Werk blieb liegen, bis im Jahre 1945 der Cercle linguistique sich abermals um die Herausgabe bemühen konnte. Da man es jedoch zu dieser Zeit in Prag nicht für opportun hielt, Trubetzkoy's Altkirchenslavische Grammatik in deutscher Sprache erscheinen zu lassen, wurde dieselbe ins Französische übersetzt; 1949 war der Satz der französischen Ausgabe abermals im Umbruch fertig. Nun aber konnte auch von der neuen Tschechoslowakischen Regierung das für das Ausdrucken nötige Papier nicht beigestellt werden. So wendete sich die Witwe des Verfassers an die Österreichische Akademie der Wissenschaften, welche auf Beschluß der Sitzung am 30. Jänner 1952 die weitere Sorge für die Veröffentlichung des von ihrem wirklichen Mitgliede hinterlassenen Werkes übernahm und den Unterzeichneten mit endgültigen Redaktion und Herausgabe betraut hat.“¹⁰ [S.3, Vorbemerkungen des Herausgebers]

*TCLP 10

Strukturální morfologie. Nevyšlo. Ani není znám zamýšlený obsah.

The ninth and tenth volume of the *Travaux du Cercle linguistique de Prague* will appear this year. The former will be devoted to structural morphology. The latter will contain the French translation of Trubetzkoy's *Grammar of Old Slavonic*; the German original was almost completely set in types, but the whole work of the compositors was destroyed during the revolutionary days of May, 1945. [*Lingua* I (1)/1947, 149]

¹⁰ Podepsaný vydavatel Rudolf Jagoditsch v poznámce pod čarou zdůrazňuje, že osudy neuskutečněného pražského vydání zná z ústního sdělení kněžny Věry Trubecké. V paměti PLK (Vachek; Havránkova korespondence) se zdůrazňuje, že francouzský překlad pořídila Trubeckého dcera, profesionální překladatelka u Spojených národů, provdaná za A.V. Isačenka, člena PLK.